

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

VÝROČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU 2023 ZA ROK 2023

**NÁZEV PROJEKTU: ;LIBRES YA! BOJ ZA SVOBODU, SPRAVEDLNOST A
AUTONOMII MAZATECKÉ KOMUNITY Z ELOXOCHITLÁN DE FLORES MAGÓN**

DOBA TRVÁNÍ PROJEKTU: 1 rok

**ŘEŠITELSKÝ TÝM: DAGMAR RŮŽIČKOVÁ (DOKTORANDKA)
MGR. ET MGR. PAVLÍNA SPRINGEROVÁ, PH.D. (VEDOUcí DIPLOMOVÉ PRÁCE)**

POPIS A SPLNĚNÍ CÍLŮ ŘEŠENÍ:

Splnění cílů:

Od dubna do srpna loňského roku jsem v mexickém státě Oaxaca prováděla etnografický výzkum, a to jak prostřednictvím metody zúčastněného pozorování, tak na základě hloubkových rozhovorů. Cíle práce byly po prvních týdnech výzkumu zásadně přehodnoceny. Na základě „komunalistické“ literatury a idealistických teoretických perspektiv o komunitní organizaci původních obyvatel v Oaxace, vlastních nedostatečných znalostech o mocenských strukturách a celkově slabému porozumění dynamice i historii regionu, spolu se zprostředkovanými informacemi z místa, na jejichž základě jsem přihlášku k SV psala, bylo původní rámování výzkumu, dle mého soudu, nevhodné. Díky týdnům stráveným v horách, práci s odbornou literaturou a konzultacím, se mi podařilo, věřím, dospět k adekvátní metodologii i teoretickému rámování.

První plánovaný výstup bude analýzou na úrovni střednědobého časového horizontu, z toho důvodu jsem terénní výzkum doplnila prací v archivech a knihovnách specializovaných na historii původních obyvatel. Práce s těmito prameny byla nezbytná nejen pro specifikaci a vyjasnění cílů výzkumu, ale také s ohledem na snahu vyhnout se omezením a nedostatkům některých dosavadních studií na toto téma, které, kromě výše zmíněného, nekladly při interpretaci reality původních obyvatel dostatečný důraz na mocenské mechanismy zakotvené v globálních ekonomických vztazích, které jsou klíčové pro interpretaci politických, ekonomických i společenských otázek souvisejících s regiony původních obyvatel nejen v Sierra Mazateca. Článek plánuji zaslat do Revista de Estudios Sociales, který vychází pod kolumbijskou Universidad de los Andes. Období pro zaslání článků je naplánováno na květen tohoto roku, což je, v důsledku časové náročnosti při zpracovávání nasbíraných dat, nejbližší možné datum.

Kromě toho, že jsem díky výzkumu získala také důležitá data pro postup na dizertační práci, momentálně pracuji na příspěvku s názvem „Confronted by the Power of Capital and Ideology: Mechanisms of Capitalist Subsumption in the Sierra Mazateca“, se kterým jsem

byla přijata na konferenci LASA2024 „Reaction and Resistance: Imagining Possible Futures in the Americas“, která se bude konat v červnu tohoto roku v Kolumbii. Příspěvek budu prezentovat v panelu Political Economy and Power.

V důsledku intenzivního etnografického výzkumu jsem se také rozhodla vynechat cestu do Chiapas, kterou jsem v přihlášce původně uváděla, a raději věnovat čas v Mexiku otázkám přímo souvisejícím z výzkumem.

PODROBNÝ POPIS A ZDŮVODNĚNÍ ZMĚN V ŘEŠENÍ PROJEKTU:

Etnografický výzkum v Sierra Mazateca probíhal od dubna do začátku srpna loňského roku. Během pobytu v mexických horách se mi podařilo uskutečnit více než padesát hloubkových rozhovorů, které jsem doplnila metodou zúčastněného pozorování: účastnila jsem se komunitních shromáždění a faen (komunitní práce), školních akcí, sportovních aktivit, formálních i neformálních oslav, náboženských událostí, ale také aktivit jako je společná příprava pokrmů.

V dizertační práci zatím pracuji se čtyřmi časovými obdobími, které charakterizují vztah původních obyvatel regionu a kolonizačních procesů, kterým jsou od 16. století Mazatekové konstantně vystavováni. Publikace, která bude výsledkem specifického výzkumu, je zaměřena primárně na třetí období těchto vztahů, jehož počátek zasazuje do porevolučního Mexika, a konec pak do 90. let minulého století, kdy země čelila rostoucím nepokojům původních obyvatel a opakujícím se ekonomickým krizím, na něž zareagovala vytvořením plurikulturního národa, který realitu zkoumaného etnika významně ovlivnil. Dramatickým proměnám v Sierra Mazateca, které předcházely i následovaly zkoumanému časovému období a které spojuje logika kolonialismu a kapitalismu, se plánuji podrobněji věnovat v dizertační práci.

V připravovaném článku, který bude prvním výstupem specifického výzkumu, se pokouším představit analýzu mocenských mechanismů ve střednědobém horizontu, přičemž kladu důraz na rovinu ideologických a ekonomických vztahů, jejichž prostřednictvím docházelo k restrukturalizaci podmínek společenské reprodukce i organizace uvnitř obce původních obyvatel. Z mezinárodního hlediska budou události interpretovány na pozadí globální expanze kapitalismu (zelená revoluce, vtažení obce do mechanismů globálního kapitalismu skrze vstup na kávový trh) a přetrvávajících koloniálních struktur, na rovině národní pak na pozadí upevňování národního státu, materiálového v politice „indigenismo“ a s tím souvisejícím působením Summer Institute of Linguistics (SIL). Státní indigenistická politika, která dominovala velké části minulého století a utvářela se v rámci oficiální spolupráce se SIL, se snažila vypořádat s tzv. „indiánským problémem“ – včetně Mazateků – násilnou akulturací a začleněním původních obyvatel do „homogenní“ mexické kultury. Cílem těchto mechanismů bylo posílit ekonomický rozvoj země a přispět ke zmírňování hlubokých společenských nerovností. V článku se pokusím interpretovat komplexní proměny společenských a materiálních vztahů v mazatecké obci primárně na pozadí dvou úzce provázaných fenoménů kolonialismu a kapitalismu, přičemž budu klást důraz především na analýzu dvou mocenských mechanismů: ideologie a ekonomických vztahů. V textu se tak pokouším interpretovat realitu obce Eloxochitlán, poznamenanou politickými a náboženskými konflikty, marginalizací, chudobou a vysokou mírou migrace, na pozadí procesů historických kontradikcí systému globálního kapitalismu a dodnes přetrvávajících koloniálních struktur, které nabíraly nových podob v období utváření národních států.

Změny v projektu byly provedeny s cílem prodloužit délku etnografického pobytu a získat tak více času na pokračování v hloubkových rozhovorech i zúčastněném pozorování také v dalších dvou odlehlejších částech obce („agencias“), které se, v důsledku přetrvávající

relativní izolace liší od hlavní části obce s ohledem na politickou, společenskou i ekonomickou organizaci. Kromě řady rozhovorů a zúčastněného pozorování se mi podařilo rekonstruovat momentální podobu a částečně snad také funkci „sistema de cargos“, což je, velmi obecně řečeno, základní občansko-náboženský systém organizace původních obyvatel Mexika, Střední Ameriky i některých andských zemí, a v posledních letech, jak ukazuje celá řada publikací (např. publikace v COLMEX, CIESAS, INAH), se znovu dostávají do centra zájmu společenských věd. V dizertaci bych se tomuto systému organizace ráda věnovala zejména s ohledem na jeho funkci uvnitř produkce a reprodukce mocenských nerovností v obci a přispěla tak debat zpochybnujících demokratizační povahu této instituce. Díky prodloužení pobytu se mi podařilo dvakrát účastnit komunitní faeny, která se koná pravidelně dvakrát ročně každé pondělí po dobu pěti týdnů, a nasbírat několik dalších hloubkových rozhovorů, které mi pomohly nejen rozšířit dosavadní poznání mocenských vztahů v obci a porozumět jejich provázanosti s ekonomickými, politickými a náboženskými aspekty, ale také hlouběji porozumět působení a dopadům protestantských náboženských organizací, zejména Summer Institute of Linguistics, které přibližně od poloviny minulého století rekrutovali obyvatele Sierra Mazateca s cílem podílet se na překladu Bible nebo spoluutvářet výukové materiály pro školy v Sierra Mazateca, které tvořily jeden z pilířů zmíněné politiky indigenismo. Působení SIL posílilo antagonismy uvnitř komunity, výrazně oslabilo sociální vazby a vyústilo na straně (nejen) rekrutovaných mazateků ke ztotožnění vlastní identity, kultury a tradic se zaostalostí a podřadností.

STAV A DRUH VÝSTUPU

(uvádí se požadované bibliografické údaje, druh výsledku dle metodiky 17+, aktuální stav výsledku z hlediska publikace a ID číslo záznamu v OBD; u dosud nepublikovaných výstupů přijatých k otištění redakcí je nutno doložit potvrzení z redakce)

Autor či autorský kolektiv	Název výstupu	Název časopisu/řady	Druh výsledku dle Metodiky 17+¹ (Jimp / Jsc / Jost / B / C aj.)	Stav (rozpracovaný / dokončený / v recenzním řízení/ přijatý k otištění / otištěn)	ID záznamu v OBD (pouze u otištěných či přijatých k otištění)
Dagmar Růžičková	Los mazatecos ante los mecanismos de violencia estatal y las relaciones económicas globales: el caso de la región cafetalera de Eloxochitlán de Flores Magón (předběžný název)	Revista de Estudios Sociales	Jimp	rozpracovaný	

POČET DISERTAČNÍCH A DIPLOMOVÝCH PRACÍ VZNIKLYCH S PODPOROU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU: 1 disertační práce

CELKEM PŘIDĚLENÉ PROSTŘEDKY:

FINANČNÍ PROSTŘEDKY	PŘIDĚLENÉ	ČERPANÉ

¹ Definice druhů výsledků zde: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=799796&ad=1&attid=915665>

Osobní náklady	25 000 Kč	25 000 Kč
Materiální náklady	0 Kč	0 Kč
Služby	0 Kč	0 Kč
Cestovné	108 200 Kč	108 200 Kč
CELKEM	133 200 Kč	133 200 Kč

PODROBNÉ ZDŮVODNĚNÍ ÚČELU ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ

Osobní náklady: Osobní náklady byly vynaloženy na odměnu za provedenou práci ve výzkumu.

Materiální náklady:

Služby:

Cestovné: Z cestovného jsem si po dobu výzkumu hradila veškeré náklady na ubytování v Oaxace, Pueble a CDMX, mezi kterými jsem se během výzkumu pohybovala, stravu, pojištění i dopravu uvnitř a mezi jednotlivými státy. Cestovné bylo proplaceno formou stipendia.

VYÚČTOVÁNÍ DOTACE – přiložte obratovou výsledovku EIS Magion:

Univerzita Hradec Králové
Výsledovka po účtech obratová
Období: 01 - 12 / 2023

Pracoviště: ***** Všechny vybrané analytiky
Činnost: **** Všechny vybrané analytiky
Fullcost: ***** Všechny vybrané analytiky
Zakázka: 2119 SV iLibres Ya! Boj za svobodu, spravedln
Podzakázka: *** Všechny podzakázky

Účet	Název účtu	Na poč. období	Má dáti	Dal	Zůstatek
549	006 Jiné ostatní náklady mimoř.stip. D	0,00	133 200,00	0,00	133 200,00
549	Jiné ostatní náklady	0,00	133 200,00	0,00	133 200,00
Náklady celkem		0,00	133 200,00	0,00	133 200,00
691	006 Provoz.dotace věda MŠMTspecifi	0,00	0,00	133 200,00	133 200,00
691	Přijaté přís. mezi zúčt.mezi org.slk	0,00	0,00	133 200,00	133 200,00
Výnosy celkem		0,00	0,00	133 200,00	133 200,00
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK:					0,00
Celkem náklady za vybrané:		0,00	133 200,00	0,00	133 200,00
Celkem výnosy za vybrané:		0,00	0,00	133 200,00	133 200,00
Hospodářský výsledek za vybrané:					0,00

V Hradci Králové dne

4/1/2024

Rivětčková